

Dnro 4433/93/21

18.8.2021

Sisäministeriö/Rajavartiolaitos
rajavartiolaitos@raja.fi
VPRVLEoikeudellinenosa@raja.fi

Lausuntopyyntö 7.6.2021

Lausunto hallituksen esityksestä rajanylitystietojärjestelmää ja Euroopan matkustustieto- ja lupajärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi

Sisäministeriö on pyytänyt tietosuojavaltuutetun toimistolta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi rajanylitystietojärjestelmää ja Euroopan matkustustieto- ja lupajärjestelmää koskevaksi täydentäväksi lainsäädännöksi.

Esityksen tarkoituksena on tehdä rajanylitystietojärjestelmästä (EES) ja Euroopan matkustajatieto- ja lupajärjestelmästä (ETIAS) annettujen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten edellyttämät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön. Laissa nimitettäisiin eräät toimivaltaiset viranomaiset sekä täsmennettäisiin henkilötietojen käsittelyä ja liikenteenharjoittajien velvollisuuksia koskevaa sääntelyä.

Samassa yhteydessä lakiin lisättäisiin säännökset liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämisoikeuden ja täytäntöönpanon vanhentumisesta sekä täsmennettäisiin tilanteita, joissa seuraamusmaksua ei määrätä. Lisäksi ulkomaalaislain viittaukset Schengenin rajasäännöstöön päivitetäisiin uuden artiklanumeroinnin mukaisiksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa (639/2019), rajavartiolaitakia (578/2005), ulkomaalaislakia (301/2004), henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia (616/2019), henkilötietojen käsittelystä tullissa annettua lakia (650/2019), sakon täytäntöönpanosta annettua lakia (672/2002).

Lausunto

Mahdollisuus tietojen tallentamiseen rajatietojärjestelmään

EES-asetuksen 40 artiklassa säädetään tietojen säilyttäminen kansallisissa tiedostoissa ja kansallisissa rajanylitystietojärjestelmissä. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltio saa säilyttää kansallisessa rajanylitystietojärjestelmässään tai vastaavissa kansallisissa tiedostoissaan aakkosnumeeriset tiedot, jotka se on tallentanut EES:ään EES:n käyttötarkoitusten mukaisesti ja noudattaen täysimääräisesti unionin oikeutta. Artiklan 3 kohdan mukaan kaikkea 1 kohdan vastaista tietojen käyttöä on pidettävä väärinkäyttönä kunkin jäsenvaltion kansallisen oikeuden sekä unionin oikeuden mukaisesti.

Luonnoksessa ehdotetaan, että Suomi ylläpitäisi jatkossakin kansallista rajanylitystietojärjestelmää, jonne tallennettaisiin Suomen EES-järjestelmään tallettamat

aakkosnumeeriset tiedot. Lisäksi järjestelmään tallennettaisiin muita kuin EES asetuksessa säädettyjä tietoja kansallisen lainsäädännön sallimissa rajoissa. Näiden tietojen tallentaminen kansalliseen järjestelmään vaikuttaa olevan asetuksen mukaista.

Muiden kuin aakkosnumeeristen tietojen tallentaminen kansallisen turvallisuuden suojelemiseksi

Luonnoksessa ehdotetaan myös, että kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sääntelyllä mahdollistettaisiin ja rajattaisiin EES-järjestelmään tallennettavien biometristen tietojen kansallinen käsittely yksinomaan kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.

EES-asetuksen 40 artikla rajoittaa siis muiden kuin aakkosnumeeristen tietojen tallentamista kansalliseen rajatietojärjestelmään silloin, kun tiedot on tallennettu EES-järjestelmään ja niiden käyttötarkoitus on EES asetuksen mukainen. Kun ehdotetun tietojen käyttötarkoitus vaikuttaa esityksen perusteella olevan muu kuin rajavalvonta, tässä tapauksessa kansallisen turvallisuuden ylläpitäminen, ei EES asetuksen mukainen rajoitus vaikuttaisi koskevan tietojen tallentamista.

Tällaisesta mahdollisuudesta tallentaa tietoja kansallisen turvallisuuden suojelemiseksi tulisi kuitenkin säätää erikseen niin, että sääntelyn oikeasuhtaisuutta, täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta koskevat vaatimukset täyttyisivät.

Rajavalvonnassa sekä rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseksi käsiteltävät henkilötiedot

Henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain 7 §:n 2 momentin 9 kohdan mukaan Rajavartiolaitoksella on oikeus käsitellä Rajavalvonnassa sekä rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseksi henkilön tuntomerkkitietoja henkilöllisyyden toteamiseksi, mukaan lukien kasvokuva.

Lain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan Rajavartiolaitos voi käsitellä rikosten selvittämiseksi sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tuntomerkkitietoja henkilöllisyyden toteamiseksi mukaan lukien sormen-, käden- ja jalanjäljet, käsiala-, ääni- ja hajunäyte, DNA-tunniste, kasvokuva ja muut biometrisiä tietoja.

Ehdotuksen perusteella vaikuttaa sille, että kansallisen turvallisuuden suojaamisen tarkoituksessa kansalliseen rajatietojärjestelmään tallennettaisiin lain 7 §:n mukaisessa käyttötarkoituksessa biometrisistä tiedoista sekä kasvokuvat, että sormenjäljet. Kuitenkin verrattaessa edellä esitettyjen pykälien muotoja on epäselvää, kuuluvatko sormenjäljet lain 7 §:n 2 momentin 9 kohdan mukaisesti tuntomerkkitietoihin.

Kansallista turvallisuutta koskevien tietojen tallentaja ja rekisterinpitäjä

Kansallisen turvallisuuden suojaamisen tarkoitukseen tallennettavien tietojen käsittelystä säädettäessä on otettava huomioon Rajavartiolaitoksen henkilötietolaissa ja rajavartiolaitoissa säädetyt rajavartiolaitoksen tehtävät. Ehdotetun lain perusteella vaikuttaisi sille, että Rajavartiolaitos alkaisi käsittelemään rajatietojärjestelmässä sellaisia tietoja, joiden käyttötarkoitus olisi kansallisen turvallisuuden suojaaminen. Tällöin Rajavartiolaitokselle luotaisiin uusi tehtävä, josta tulisi säätää erikseen lailla.

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvat tiedot ja välttämättömyysvaatimus

Esityksen perusteella rajatietojärjestelmään alettaisiin tallentamaan henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 7 §:ssä säädetyt tiedot, joihin sisältyvät

henkilön tuntomerkkiedot, mukaan lukien kasvokuva. Jos näihin tietoihin sisältyisi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, olisi huomioon otettava voimassa olevan rajavartiolaitoksen henkilötietolain 4 §:n mukainen vaatimus käsitellä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja vain, jos käsittely on käsittelytarkoituksen kannalta välttämätöntä.

Esitysluonnoksesta saa kuitenkin sen kuvan, että Rajavartiolaitos tallentaisi näitä tietoja vain luovutettavaksi suojelupoliisille, joka käsitelisi tietoja kansallisen turvallisuuden suojelemisen tarkoituksessa. Tietojen tallentaminen ei siis vaikuttaisi olevan Rajavartiolaitoksen toimintaan liittyvien käsittelytarkoitusten vuoksi välttämätöntä, vaan niitä kerättäisiin toisen viranomaisen mahdolliseen tarpeeseen. Tällaista erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyä ei voida pitää hyväksyttävänä.

Apulaistietosuojavaltuutettu

Ylitarkastaja

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarvittaessa tarkistaa tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta.

Tietosuojavaltuutetun toimiston yhteystiedot

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Sähköposti: tietosuoja@om.fi

Puhelinvaihte: 029 566 6700

Verkkosivut: www.tietosuoja.fi